

Co (ne)vyčtete z rozpočtu

4.3.2024 - | Městská část Praha 7

Rozpočet je jen plán, který se navíc během roku průběžně mění formou rozpočtových opatření.

Ta se dělají i několikrát za měsíc a změny jsou často velmi výrazné. Jak víme ze života, plány se často liší od reality a stejně tak se liší rozpočet (plán) od výsledků hospodaření (realita). A často se liší tak zásadním způsobem, že to může na první pohled šokovat a vzbuzovat dojem, že se tu s veřejnými penězi děje něco nekalého.

Vezměme si do ruky schválený rozpočet na rok 2024. Příjmy jsou naplánovány v celkové výši 358 mil. Kč (pro účely tohoto textu budeme zaokrouhlovat), výdaje ve výši 548 mil. Kč. Výdaje tedy převyšují příjmy o 190 mil. Kč. I v předchozích třech letech bylo toto číslo podobné, pohybovalo se mezi 223 a 249 mil. Kč. „Znamená to, že městská část každý rok prohospodaří skoro čtvrt miliardy korun z našich daní?!“ táže se občan a jdou na něj mráкотy.

Ne, bohudík neznamená. Ujistí nás o tom pohled do výsledků hospodaření. Ty za loňský rok v tuto chvíli ještě nejsou finálně zpracované, ale podíváme-li se na rok 2022, zjistíme, že skutečný schodek hospodaření byl nikoliv 249 mil. Kč, jak bylo plánováno v rozpočtu, ale 17 milionů. V důvodové zprávě se dočteme, že „schodek byl ovlivněn zejména nižším čerpáním kapitálových výdajů, které (...) dosáhly plnění 46,2 % upraveného rozpočtu“. „Takže městská část nezvládá realizovat ani polovinu investic, které si sama naplánovala?!“ nevěří svým očím občan a jdou na něj mráкотy podruhé. Ne, ani to naštěstí není pravda.

Rozpočtová pravidla územních rozpočtů, jimiž se při sestavování rozpočtu musíme řídit, bohužel pražské městské části (na rozdíl od běžné obce) neumožňují sestavit rozpočet tak, aby jakž takž odpovídal očekávané realitě. Nejde tedy o žádnou snahu radnice něco zamlžovat nebo v rozpočtu schovávat. Prostě musíme respektovat zákon, který ale v případě MČ příliš nefunguje.

Na straně příjmů nemůže MČ v návrhu rozpočtu počítat s tzv. finančním vypořádáním vztahů s hlavním městem. Jde o prostředky, jež jsme dostali v předchozím roce na různé investiční i neinvestiční projekty ve formě dotací od hl. města a které nebyly do konce roku dočerpány. U velké části z nich víme s pravděpodobností blížící se jistotě, že nám je Praha ponechá na další rok. Přesto je při sestavování rozpočtu nemůžeme nijak brát v úvahu, protože rozpočet je schvalován v závěru předchozího roku, ale finanční vypořádání proběhne až o několik měsíců později. A například v loňském roce toto finanční vypořádání činilo cca 130 mil. Kč, tedy velmi významnou částku. Aby nebylo komplikací, které znesnadňují orientaci v rozpočtu, málo: tyto peníze se po vypořádání objeví v upraveném rozpočtu nikoliv jako „příjmy“, ale jako „financování“. Nejde totiž o peníze, jež jsme v daném roce od někoho přijali, ale o peníze, které už jsme na začátku roku měli na účtech – jenom jsme je nemohli nijak zapojit do rozpočtu.

Stejně tak MČ nemůže v rozpočtu kalkulovat s nejrůznějšími dotacemi, o něž teprve bude v příslušném kalendářním roce žádat. Ani v tomto případě nejde o zanedbatelné částky, například v loňském roce činily neinvestiční dotace, o které jsme si úspěšně zažádali, cca třetinu našich skutečných příjmů!

Na výdajové straně rozpočtu zase často figurují investiční akce, o nichž předem víme, že je v daném roce realizovat nebudeme buď vůbec, nebo jenom zčásti. Jsou to projekty, na které jsme v minulosti

dostali nějakou dotaci, a v takovém případě musejí být v rozpočtu zařazeny, i když na jejich realizaci ještě několik let nedojde – jako například výstavba nové ZŠ Jana Vodňanského. A samozřejmě existují také investiční akce, jejichž průběh se z nejrůznějších důvodů zkomplikuje a nepodaří se je do konce roku úplně dokončit, a tím pádem ani beze zbytku profinancovat. Příkladem z poslední doby může být výstavba nového parku U Vody, kterou zbrzdila žaloba domnělého majitele nefunkční železniční vlečky na pozemku budoucího parku.

Průběh čerpání výdajů pak ovlivňuje rozpočet ještě dalším způsobem. Při sestavování rozpočtu na následující rok musí MČ (ale i běžná obec) vždy předpokládat, že veškeré výdaje naplánované v aktuálním rozpočtu skutečně proběhnou a nezbude ani koruna – což se v praxi nikdy nestane. Se zbylými prostředky však opět nelze v rozpočtu na další rok počítat a zapojují se do něj rozpočtovými úpravami až po Novém roce. Některé obce proto záměrně schvalují rozpočet až v lednu nebo únoru, poté co je vše vyúčtováno a zbylé prostředky je již možné v rozpočtu na příslušný rok použít. Rozpočet tak víc odpovídá realitě, až do jeho schválení ale musejí tyto obce hospodařit dle zásad tzv. rozpočtového provizoria. To s sebou nese určitá omezení a možné komplikace, například v souvislosti se splatností faktur na větší částky.

Chceme-li vědět, jak městská část doopravdy hospodaří, je potřeba zkoumat výsledky hospodaření, nikoliv rozpočet. Výsledky hospodaření jsou zveřejňovány v dubnu následujícího roku a neprávem se těší mnohem menší pozornosti než schvalování rozpočtu – jak u občanů, tak u mnoha zastupitelů i v médiích.

Neznamená to ale, že je rozpočet k ničemu. Rozpočet je rámec, který nikdo, kdo pracuje s penězi MČ, nemůže překročit. Rozpočtové úpravy, jež to případně umožní, schvaluje rada a jako každé usnesení rady jsou zveřejněny; zastupitelstvo zase schvaluje zařazení jakékoliv nové investiční akce do rozpočtu. Opozice i veřejnost tak vidí, za co vedení MČ vydává peníze, kde během roku přidává a kde ubírá. Rozpočet poskytuje dobrý přehled, kam půjdou peníze městské části. Usuzovat z rozpočtu, kolik to bude v daném roce reálně stát, kde na to městská část vezme a jak na tom celkově finančně bude, je ale často velmi ošidné.

<https://www.praha7.cz/co-nevycetete-z-rozpocetu>